

ACC. N:R M. 9357:1-57

Landskap: *Skåne*
Härad: *Töjäre*
Socken: *Hov*
Uppteckningsår: *1944*

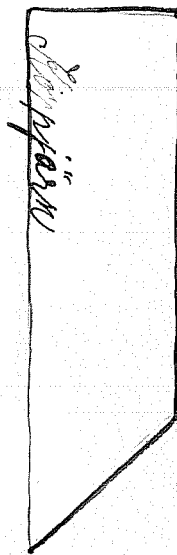
Upptecknat av: *Elva Elbesson*
Adress: *Ekelid Hov*
Berättat av: *Frank Johansson*
Född år: *1858* i *Simmetlov Östergård*

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Fråglista N. 101
Gröppning och åderlätning

Uman M. 101.

I början på 1800 talet bodde i Skattrik en
gubbe Joen Wänsson som brukade bota folk.
Han brukade bota koppa folk och är så
särskilt skicklig var han för benbrott och
ledvrickningar. Han efterträddes av sin dotter
Joen Wäns Elsa som ansågs vara mycket skicklig.
Men sedan det kommet examiderad barn-
morska i församlingen var det alltid hon
som stod för ett koppa folk. I Södra Halland
har det funnits allmogemän som brukat
koppa folk långt senare. I Gunnare Östra
Fårup ej långt från Bärstad var en bonde Mag-
nus Skanath, född på 60 talet som brukade
gå och koppa folk. Det var en enkla redskap
och metoder dessa män använde ett horn
sätter mot stället där det skulle koppar, och så
såg han med munnen i smala ändan på horn-
et, så att huden gick upp i en blåsa, då togs

hornet bort och det slog hål på blåsan med ett järn, den spetsiga ändan sätter mot blåsan, han höll den tvärs ändan med högra handens tumme och pekfinger, under det han på något knepigt sätt slog till spetsen med vänstra handens pekfinger. Så att spetsen trängde in i blåsan och slog hål. Nu sätter hornet åter över och han sög åter tills hornet blev fullt av blodblandat batter, då det tas bort. Det lilla såret läkes lätt. Parnorskorna använde andra instrument och istället för horn hade de ett glas i samma form. Hornet satt fast några minuter. När det glas brytes det när det blev fullt, men det släppte en liten när hornet blev fullt. Om personen drag får det tas försigtigt, min sagesman har själv svimmat en gång då han blev skadad. Är det för tandvärk eller huvudvärk

Man blir koppad. Sätter koppan på halsen,
bak i nacken eller på någon av skuldroarna.
Men eljest ^{sedn} koppan sättas bar som hälet på
arm eller ben eller rygg beroende på bar
det onda sitter. Det instrument barn mor-
skorna använde slog flera hål på en gång.
Några särskilda åtgärder före koppningen
företogs inte. Det brukades hög gammal mysk
et för att låta åderläta sig (lä årsla) för
att bli va av med dåligt blod, och därefter
äta kraftig och närlande mat för att få
nytt blod. Åderlätningen kunde ske på
arm eller på överarmen mellan armbågen
och axeln eller nere på foten. När det lagets
så mycket blod som ansågs lämpligt
knöts hårt om ovan såret för att stilla
blodflödet och såret förbands. Ett annat
sätt att fördriva sjukligheten var att lägga

drag på armen med en sorts grön drag-
sälva, som lades på en lapp och lades på
armen och behandls tills det draget hål,
då selvan togs bort och en lapp lades på
och behandls, det bytades lappar när de blivit
våta av materialen som runnet. De som böi-
jat med dybikt drag höll på med det
alltid. När varet varit läkt en tid lades nytt
drag de trodde åtminstone att det skulle
hålla öppet jämnt, eljest höll de sig inte
friska. Numera hör man aldrig talas om att
någon låter koppa sig, här är nog ingen som
kan göra det thäller, sedan den gamla barn-
morskan slutade sepp med det. Åderlät-
ningen tog slut långt innan koppningen.
För en 20 a 25 år sedan var det nog en och
annan av de äldre som gick till barnmor-
skan och blev koppad.

Blodiglar användes också för botande av
Tundvårk eller annan bärk, de sattes endast
fast till det sjuka stället då de sög blod
tills de blevo mätta då först släppte de.
Blodiglar finns ju att köpa på apoteken,
och jag tror nästan att barnmodikan hade
blodiglar, som hon satte på folk istället
för hoppning om det önskades. Det är möj-
ligt att det för fans blodiglar som folk
själva plöskade, skillnaden på blodiglar
och hästiglar är att hästiglarna äro bita
under buken, medan att blodiglarna äro
helt svarta. Nere vid havet på strandma-
len är en liten insjö kallad Slasjön, den
är snart aldeles intorkad men förr var
den ganska stor och djup, och påstods vara
aldeles full av iglar, så folk voro rädda
att komma i närheten av den.